

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

№ 50. ANULU XV.

Sabiu, in 22 Iunie (4 Iul.) 1867.

Telegrafulu esă de două ori pe săptămână: joia și Dumineca. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditura foiei pe afara la c. r. poșto, cu bani gață prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ur' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei și pen-

tro provinciile din Monarchia pe una anu 8. fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirula, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

46

Rescriptele regesci

și

Ordinaciunea ministeriala.

In nrii, de acum și celu trecut publicăm și publicaram acte de mare însemnatate pentru Transilvania. In celu de astadi cele două rescripte regesci, prin cari se disolve diet'a transilvană dela Clusiu din 1865 și conclusele dietei ardelenă din Sabiu din 1863/4 se punu afara de valoare; in celu trecut este instructiunea pentru reorganizatiunea Transilvaniei.

Pentru o țiera, carea e satula de provisorii o restauratiune definitiva, e foarte naturalu, că sa o dorască ori și cine. Provisoriele celo multe experimentatōre silescu pre ori ce partita a dorî pacea și liniscea și consolidarea întregului, căci altmintea are sa astepte detrimentele morale și materiale, ceea-ce are nesmintit sa urmeze in ori ce stare nesigura a lucrurilor. De aceea in atari cesuri ori ce apropiere de unu definitiv e bine veduta. Insa dorint'a ori căru iubitoriu alu păcii și alu ordinei pōte numai atunci fi încoronata, cându măsurile cari se iau sunt desbracate de spiritulu ori căroru simburu de temeri, ce s'aru puté însufli acelor'a, pentru cari se iau măsurile.

Cetitorii nostri și voru aduce bine aminte, cu căta ingrigire amu fostu noi pre tempulu cându s'a datu ministeriului unguerescu mana libera sa dispuna de cele de lipsa in Transilvania. Nu amu făcutu nici o opozițiune, dara amu atrasu atentiunea ministeriului sa veda pericolulu pre care diet'a nu a pututu sa-l veda și tier'a a cărei sorti diet'a ia datu in mâna, amu disu sa o trateze cu crutiare, pentru că sa nu escite simțiminte de neplacere, unde are că prin crutiarea drepturilor esistende sa și castige increderea. Astadi, cum amu disu, stămu inaintea unoru acte de statu, cari ne arata că ingrigirea noastră manifestata in acelu tempu n'au fostu neintemeiata.

Reformele, e adeveratu, ca totu deun'a aducu cu sine astfelu de schimbări, încatu din lucrurile acele ce au existatu mai nainte unele trebuie se remana afara. Abstragemu dela titlurile acestoru romaneri afara și dicemu, ca aceea ce nu mai pōte sa trēca in lumea cea noua prin reforme, prin natur'a sea invecchita, seu opusa binelui comunu este dejă de sine stersu din viața și ascēpta numai o sancțiunare a opiniunei și actelor publice. Dara cându prin reforme se iolatura unu principiu plinu de viața atunci reforma devine o stirbire a cursului naturalu, și scimu din cele mai ordinario esperintie, ca astfelu de stirbiri a cursului naturalu producun rane și dureri și cându aceste din urma sunt grele, ce-va și mai reu.

Sa nu ne perdemu departe in trecut, ci sa dicemu ca principiulu egalei îndreptățiri la anul 1860 lovea asiă de tare in portile tempului viitoriu, încatu la 1863/4 trebuî acestu principiu sa resufe in lume și sa capete consistint'a sea. Cedemu și in acestu punctu faptelor implinite și pre basea acestoru fapte implinite putemu dice, ca deca nu s'a făcutu destulu formelor legali, de siguru cerintelor naturali ale tempului presentu s'a făcutu o satisfactiune, radicandu-se o natiune la starea ce i se cuvenea inca cu seculi mai nainte, deca nu din altu respectu, din interesulu bunei stări a acestei și acestoru tieri nefericite.

In consideratiunea acestoru, parerea noastră nu pōte fi alt'a, decâtu, ca efluit'a cerintelor firești, și a formelor legale, in procesulu de reforma, prin carele trecemu acum, trebuie im p a c a t a, căci scimu pre bine, ca numai pacea pune sigilulu celu mai durabilu a ori căroru stări de lucruri, prin urmare nu octoarea,

ci legea positiva trasa din starea adeverata a lucrurilor.

Amu vorbitu până aci in genere despre actele in cestiune. Ceea-ce privesce in sa cele două rescripte regesci in specie, trebuie sa adaugemu, ca cătu pentru noi, in fat'a acestor'a convingerile nostre profesate dela inceputulu schimbărilor din an. 1865 au ramas neclatite aceleasi. Precum atunci asiă și acum pretindemu dela conducatori nostri nazionali că ei sa nu parasēca terenulu a c t i v i t ā t i e i. Schimbarea regimului din lun'a lui Septebre 1865 numai asiă puté fi mai puțin pagubicioasa pentru caus'a noastră nationala. Deputatii și regalistii nostri dela diet'a din Clusiu 1865, au desbatutu asup'a acestui modu, l'a aflatu că celu mai cu bunu sporu in interesulu causei generale nationale și natiunea dupa ce a ascultatu vorbirile lor din acea dieta, a cetitu votulu depusu pre mēs'a dietei și a vedutu efectulu acestor'a, a aclamatu și manifestatu increderea ei in barbatii sei atātu prin adrese cătu și prin articulu diuaristici. Ce norocire deca aceste manifestări nu se alteră de nici o parte! . . .

Acum dupa ce natiunea vede, ca diet'a dela Clusiu cea până acum amanata se desfiintēza și legile din 1863/4 se punu afara de valoare, — natiunea este chiamata a fi cu cea mai mare încordare asup'a purtării conducătorilor ei, și a pretinde dela ei o dechiarare asup'a ulterioarei lor purtări, că apoi, la rendulu seu, sa se pōta dechiară și ea (natiunea) de e multiamita seu nemultiamita cu politica a conducătorilor, dela carea are sa aterne viitorulu ei.

In legatura cu acestu terenulu a c t i v i t ā t i e i adaugemu, ca in acēsta programa mai e de a se precisă și aceea, ca acei ce primescu mandatulu natiunei sa mērga la dieta, seu deca nu, sa depuna mandatulu, că sa se pōta alege de acei'a, cari sa aiba și vointia și capacitate de a aperi interesele nationali pre terenulu a c t i v i t ā t i e i.

Trecemu la ordinaciune. Acidicemu ca nu scapamu din vedere și progresulu (in asemenare cu 1848) ce se manifestēza in ordinaciunea guverniala cu deosebire in punctulu 10, carele concede că in comitetele comitatense etc. sa se intrebuinteze tōte trei limbele tieriei, magiara, romāna și germana, — fiindu acēsta norma valida și pentru „esebitele ce voru veni sub pertractarea comitetului“;

nu scapamu din vedere nici punctele 11, 14 cu cele trei alinii dintāiu, cari in interesulu cursului afacerilor nu rumpu cu trecutul dint'odata, ei până la o regulare definitiva i-lu imbinda cu drepturile constitutiunali:

insa amu avutu totu dreptulu a acceptā, că Ministeriulu facendū schimbări in aceste puncturi fatia cu legea ardelenă, privitoria la comitetele comitatense și scaunale, sa fia făcutu schimbare și in privint'a cualificatiunilor, ce le prescrie acea lege ardelenă din an. 1848 pentru membrii comitetelor comitatense și scaunale, că dispunendu astfelu sa ne fia adusu pre noi romanii bateru in cătu-va mai aprōpe de indestulare.

Ne insufla apoi o ingrigire deosebita și punctulu din urma 22, in carele se dice ca „in privint'a organizării jurisdicțiunilor sasesci nu subversēza de asta data de a face dispositiuni“ retinendu-si ministeriulu siesi dreptulu de a dispune in casuri obveninde.

In privint'a acestui punctu trebuie sa marturisimu, ca nu suntemu in stare a cuprinde causele cele momentōse, ce a pututu fi datore de mēsură pentru regimu, cându este sciutu in totu Ardēlulu, ca o casta de burocrati de nationalitate sasēca ocupa și astadi, in puterea legiloru de Aprobate și compilate, și in puterea unoru puncte regulative din finea seculului trecut, — tōte oficiile municipale, afara de unu senatoru romānu in Sabiu,

doi ampioiati romāni la Mercurea, unu secretariu giudicialu romānu la Brasiova și doi trei oficiali romāni la Sebesiu și Orestia.

Ne vine sa credemu, ca ministeriulu respunsabilu, nefiindu din destulu informatu despre starea cea abnorma — firese abnorm'a fatia cu legile sus-tatatore acum, pre cari se basēza insusi ministeriulu — a lucrurilor din scaunele fundului regescu, a numitu aceste scaune s a s e s c i și au lasatu in starea de acum municipiele aceste neordinandu restauratiune.

Fiindu de astfelu de credintia implinimu numai detorint'a noastră de patriotu, cându acceptāmu ca ministeriulu se va consultā și cu barbatii nostri nazionali din fundulu regescu asup'a restauratiuniloru facende la sacunele municipale aflatōrie in acestu fondu regescu.

Cându cetimu in ordinatiunea din cestiune, ca se amintescu scaunele secuiesci și sasesci, credemu, ca acest'a e din privintie de usiorarea stilisării și din prescurtarea scrierei, dupa numele acelor nationali, cari erau parti constitutive ale sistemii politice până la 1848; pre venitoriu in sa credemu, ca se voru numi că și comitatele, dupa numele cetătilor și orasielor, unde sunt pretoriile acestoru scaune seu dupa numele tinuturilor. Altu cum și noi romāni inea trebuie sa ceremu municipie nationali, care sa se chiamo scaune romanesci, pentru ca: quod uni justum alteri aequum. Ni se va opune, că alātu secuii cătu și sasii au posesu numirile aceste până la 1848 și acum nu potu fi lipsiti de acestu dreptu. Insa la acēst'a reflectāmu cu insusi ratiunamentulu „uniunistoru“: ca dupa ce Transilvania e anescata Ungariei, pre basea egalei îndreptățiri, fără de deosebire de nationalitate și confessiune și dupa ce axioma juris dice: ca accessorium sequitur suum principale, cum trebuie, că Transilvania, numai că statu, sa-si pērda prerogativele ce le-a avutu, dar natiunea secuiesca și sasēca și pōte până in fine cea ungurēca in comitate sa-si relina prerogativele sele nationali, in acea Transilvania, carea astadi, asiă dicendu nu mai exista? Intrebāmu ce sorte va avea natiunea romāna in Transilvania cea lipsita de starea ei că statu, și cotropita in Ungaria, cându până acum ori căte s'a decisu și lucratu, și la Vien'a și la Pest'a, in privint'a reformelor, romānulu n'a fostu intrebatu de nimie'a?

Si acum ne spunu diuariele neromāne, că regimulu sa fia chiamatu pre Comitetele natiunei sasesci la o consultare asup'a afacerilor municipale din fundulu regescu. Nu scimu in sa de nicairi sa se fia chiamatu vre-unu romānu spre asemenea scopu. Se intielege că astfelu standu lucrulu și nefiindu și noi la consultări pentru aducerea mesuriloru provisorie, vomu pati-o dupa proverbulu romānu: „cine imparte parte-si face“ și noi nefiindu la impartiela, nici ca vomu puté sa ne facemu parte.

Ingrigirea noastră nu emanēza numai din punctele citate, ci inea de mai inainte și asiă deca amu esprimā in privint'a acestoru puncte vre-o dorintia aceea aru fi, că viitorulu sa nu ne mai sustina stările privilegiale din trecut, ei sa se prochiame intru tōte egala îndreptățire a locuitorilor și din aceste parti, spre a putea participā toti locuitorii fără de restringeri la drepturile constitutiunali. Dreptatea și pacea sa se sarute intru tōte și in totu loculu, căci fericirea astfelu nu pōte avē locu și fără de acēst'a nu este nici prosperarea statului.

Doua rescripte regesci;

cătra r. guvernulu alu Transilvaniei. Franciscu Iosifu Antaulu, din gratia lui Ddieu Imperatulu Austriei, Rege apost. alu Ungariei, Boemiei, Galitiei și Lodomeriei, Marșe Prin-

cipe alu Transilvaniei și comite elu secuiloru etc. etc. etc.

Ilatri, reveriti, spectati, magnifici, generosi, onorati, intiepti, sinceru inbiti Nostri credinciosi! Pentruca ratiunele, ce se deriva din cuprinsulu art. de lege I făcutu in diet'a din Clusiu la 1848 cu privire la uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, sa se regulede definitivu, amu aflatu cu cale, a conchiamă, prin rescriptulu Nostru regescu datatu dela 1 Sept. 1865. diet'a Transilvaniei la Clusiu pentru 19 Nov. alu aceluia-si anu.

Acesta dieta — fiindca mai tardu, in urm'a provocarei Nostre, s'au prezentatu pentru deslegarea cestiuneloru pendinti de dreptulu publicu, si deputati Transilvaniei la diet'a Ungariei conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. 1865.— o amu amanatu interimalu pâna la rezultatulu consultărilor incepute aici.

Dupa ce insa, spre bucuri'a sufletului Nostru parintescu, in diet'a Ungariei acum amintita a rezultat intre reprezentantii acestoru doua tieri astfelu de contielegere fratiésca, in urm'a cărei'a scopulu, ce l'amu propulu dietei Tranniei conchiamata la Clusiu pentru 19 Novembre 1865, adeca regularea speciale a relatiuneloru intre aceste doué tiera legalminte unite, si complanarea intereseloru loru imprumutate, se potu ajunge mai iute si siguru pe calea deputatiunei dietei Ungariei spre acestu scopu denumite— si dupa ce si altcum, in urm'a despusețiuneloru identice, atatu ale art. VII alu dietei din Posionu dela 1847—48, catu si ale art. I alu dietei din Clusiu dela 1848, stabilirea finale a detaiureloru uniunei numai prin legelatiunea impreunata si comune a acestoru doua tieri se va pute mijloci, diet'a susatinsa, conchiamata de către Noi la Clusiu pentru 19 Nov. 1865, si amanata prin rescriptulu Nostru regescu datatu din 25 Decembre 1865, prin acést'a o disolvema.

Căror'a altmintrea remanemu neschimbatu aplecati cu grati'a si indurarea Nostra imperatésca-regia si de Mare Principe. Datu in capital'a Nostra imperiala Vien'a la 20 Iunie 1867.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Juliu A n d r á s s y m. p.

Franciscu Iosifu Antaiulu, din grati'a lui Ddian Imperatulu Austriei etc. etc. etc.

Restituindu-se dreptulu constitutiunale pentru intregulu teritoriu alu imperiului, aflămu cu cale, delaturarea in doeleloru esistinti cu privire la principiile constitutiunali si la bazea dreptului, si la prevenirea pe viitoriu a confusiunei concepteloru de dreptulu publicu.

Drepta aceea, dupa ce relatiunea de dreptulu publicu a tiereloru coronei Nostre unguresci, fatia cu celelalte tiera de sub domnirea Nostra, prin legea făcuta in obiectulu afaceriloru comune in diet'a co-

muna conchiamata la Pest'a pentru 10 Dec. din partea Ungariei si a Transilvaniei, carea este legalminte unita si sanctiunata de către Noi, s'a regulatu definitivu pe calea constitutiunale si in unu modu, carele asecura puterea imperiului Nostru, si prin acést'a tôte celelalte legi, dispusețiuni si decisiuni de direptiune diversa, prin urmare si conclusele dietei provintiale transilvane, conchiamata la Sabiu pentru 1 Iuliu 1863 si disolvata prin rescriptulu Nostru r. datatu dela 1 Sept. 1865, cari se referescu la pusețiunea de dreptulu publicu a Tranniei fatia cu imperiulu, au devenitu fără valóre; dupa-ce mai departe prin art. VII alu dietei din Posionu dela 1847/8, si art. I alu dietei din Clusiu dela anulu 1848, principiulu de egalitatea civila, a cărui sustinere o considerămu de un'a dintre cele mai principali probleme ale chemărei Nostre de Domnitoriu, si altcum este asecuratu fără distinctiune de nationalitate religiune si limba, si prin urmare conclusele dietei susatinsé din Sabiu, parte vinu in contrastu cu legile mai noué, parte au devenitu de prisosu;

si dupa-ce in fine tôte cestiunele, ce atingu causele interne ale Transilvaniei, in intielesulu legiloru mai susu amintite sunatóre despre uniunea acestoru doué tiera numai in sinulu dietei comune intr'unité la Pest'a se potu deslegá definitivu.

in urmarea tuturoru acestora, tôte conclusele dietei din Sabiu conchiamate pentru 1 Iul. 1863 si disolvate prin rescriptulu Nostru regiu datatu dela 1 Sept. 1865, le punemu afara din valóre.

Căror'a altmintre remanemu in continuu aplecati cu grati'a si indurarea Nostra imperatésca-regia si de mare principe.— Datu cá mai susu.

Franciscu Iosifu m. p.

Conte Juliu A n d r á s s y m. p.

Revista diuaristica.

Despre cestiunea Croatiei se exprima „Pesti Hirnök“ in modulu urmatoriu:

„Nu numai in Fiume si in teritoriulu litoralulu ungurescu, ci si inlantrulu celoru trei comitate ale cu nedreptulu (?) asiá numitei Croatie (va sa dica Slavoniei vechi) incepe a se miscá poporul celu loialu si a se opune prin cuvinte conducatoriloru sei din Slavoni: de média-di, si apucandu unde se porțe stindarde nationale unguresci, se nesuesce a serbá cu pompa si sub cele mai intime strigări de „Zsivio!“ incoronarea regelui seu legitimu si legaturile cele vechi iubite, sub care au vietuitu poporul ungurescu si croaticu siépte seculi in bine si in reu in concordia fratiésca, a căroru (legaturi) emolumente politice, si cu deosebire in sa benefecerile materiale le-au simtitu poporul croatu, de óree cu privire la relatiunile naturali cele vitrige au

purtatu in proportiune cu poporul ungurescu din sarcina numai jumetate.

„Organele partitei din Slavoni'a sudica, care se nesuesce dupa o desbinare, si foile, care sperandu ca se va re'nyia burocrati'a, de buna voia se stradiuau, cá sa mistifice poporul croaticu cu reminiscintiele stindardulu Ielaciciu si care o indemná inca pâna in dilele din urma la opositiune,— fura rapite prin incoronarea regelui in fanatismulu loru selbaticu cu o impertinentia aroganta la declaratiunile cele mai impertinente si cutediara, a declará incoronarea regelui ungurescu din Bud'a pentru Croati'a de nula.

„Publicisti acesti'a eroici fără indoiéla erau orbiti de credinti'a aceea nebuna, ca — de óree-journalistic'a se afla in mân'a loru— ei intr'adeveru vorbescu in numele tier ei si alu poporului si ca prin prtestele loru cele absurde si neomenóse inca si de aci incolo voru putea insielá lumea.

„Insa poporul, urându-se de tutoratulu acest'a neindreptătu si perfidu respunse la agitatiunea pressei din Slavoni'a sudica cu aceea, ca pre ne-acceptate se emancipá dela conducatori ce si siarlata si nesuferibili de superbi, dela idoli ce si ciopliti, si le dedú profesoriloru sei carpaci o lectiune de credintia, loialitate si in logic'a politica.

„Mintea cea sanatósa si reminiscinti'a poporului declara cu soliditate, ca in momentulu acel'a in care-si pune Regele ungaru coron'a S. Stefanu pre capu, se incoronéza necesarminte si Regele Croatiei si ca diplom'a incoronării subscrisa de Regele ungurescu garantéza drepturile publice ale imperiului ungurescu, precum totu deodata drepturile provinciale ale Croatiei si si libertatea poporului.

„Puterea magica a credintiei dinastice cunósce si nimicesce mai curendu séu mai tardu nesuinti'a malitiósa, carea se vára — fia din ambitiune séu din intentiune de a tradá patri'a — intre tronu si poporu.

„Poporul croatu i se deschisera ochii, candu vediu, ca conducatori sei — sub masca de patriotismu — incepura a cochetá cu Moscú'a si cu Belgradulu si erau gat'a acceptandu numai ocașiunea, cá sa venda credinti'a si sórtea poporului croatu celui onestu pentru utopiele loru cele fanatice.

„Poporul croatu nu se mai lasa, cá sa fia sedusu prin stindardulu celu amagitoriu alu „trinitului regatu“, care nu avea nici unu intielesu.— Poporul croatu nu-i trebuiese fără o viéti'a lina si pacinica, o administratiune si jurisdictiune ne ambitiósá, o constitutiune suportavera, si numai sugu tier'a sea, si nici decum nu-si aduce aminté, cá sa faca cuceriri la insul'a Mor séu Cattero, séu sa-i incurce Regelui Ungariei si natiunei unguresci calea către marginea mării.

„Mai puternicu se manifestéza legitimitatea de

FOISIÓRA.

Despre influinti'a lecturii romanieloru streine.

(Conferinti'a tinuta de d. Nicolénu in sal'a Ateneului Romanu Joi 23 Februare.)

I.

De cátu-va tempu, spiritulu si naravurile generatiunei contimpurane au intratu pre o cale retácita si periculósá, din tôte puncturile de vedere. Dintre simptomele si slabiciunile, care constata fiinti'a acestei retaciri si gravitatea acestui periculu, un'a din cele mai fatale este patim'a, séu mai bine, ból'a imitatiunei, ból'a nascuta din desordine si din apatie, a cărei suflare slabescé si degradéza ori-ce elementu puternicu si sanatosu de desvoltare nationala, intelectuala, morala si politica.

Natur'a a pusu intre natiune si natiune, cá si intre omu si omu, óre-cari deosebiri, óre-cari margini, deosebiri si margini nascute din clima, din caracterulu, din temperamentulu, si mai cu séma din traditiunile si limb'a fia-cărei'a din ele. Prin urmare natiunea séu societatea, care nu tine séma de aceste conditiuni, si care cauta elementele vietiei si desvoltării se le in isvóre si in regiuni streine, incompatibile cu natur'a sea, aceea nu va putea nici odata face, séu produce vre-unu lucru frumosu, mare, sanatosu si originalu; cáci numai spiritulu si ideile nutrité si desvoltate, conformu geniulu, nationalu, dau fapteloru, naravuriloru si fisionomieii unui poporu, acelu caracteru particulariu de nobletia, de energia si de originalitate, care-i inaltia

puterea, i marescé demnitatea si-i asiguréza independinti'a.

Barbatii nemuritori, cari au datu directiune spiritului si ideiloru literaturii trecute, au intielesu mai bine decâtu noi unde erá isvorulu si unde residá forti'a renascerei nostre politice, intelectuale si morale.

Spre a desteptá patriotismulu, sentimentulu demnitătiei omului, cultulu virtutiei si dorinti'a binelui intr'unu poporu cadintu si degeneratu de atát'a amaru de tempu, desgropandu suvenirile si eroismulu unui trecut gloriosu, ei au deschisu inimii, poesiei, entusiasmulu si imaginatiunei, unu câmpu inchisu de unu seculu si jumetate, in care aruncandu-se eu o sete si cu o desfatare Dumnedieésca, s'au imbratisiatu intr'un'a si aceeași idea de marire si de desvoltare nationala cantandu cu nemuritoriulu Vacarescu:

Slava stramosiloru vestiti

In cale ve astépta,

La rendu româniloru esiti,

Mergeti pre calea drépta.

Spre a inalti'a inim'a si a insufléti cugetarea prin sentimente nobile si generóse, transportandu imaginatiunea in tempuri de virtute si de fericire, ei prezentau ochiloru, in spectacolulu monumenteloru strabune, icón'a splendórei gloriei si marirei trecute, suspinandu cu poetulu Cărlóv'a:

O! ziduri intristate! O monumentu slavitu!

In ce marire 'nalta si voi a-ti stralucitu!

Spre a deschide ideiloru, inspiratiunei si cugetării o sfera mai inalta, ma libera si mai luminósá, combatandu pedantismulu, rogin'a si obiceiulu, ei

au smulsu ghimpii si maracinii, cari sfasiase si desfigurase limb'a, si imbracandu-o intr'unu vesmentu mai demnu de frumseti'a si de nobil'a sea origine, i-au datu sufletu, vigóre, mandrie, curagiu si aventu, redicandu-o la inaltimea, in care se vede stralucindu in pleiad'a preotiloru si literatiloru epoeci trecute cá Eliade, Asachi, Negruzzi, Alessandrescu, Alessandri si alti asemenea.

Nu avem decâtu sa ne întórcemu ochii inapoi cu vre-o 20—30 de ani si esaminandu spiritulu si ideile, influinti'a si rezultatele loru, suntu siguru ca vomu remanea uimiti, vedindu ce póte face românulu, candu e bine inspiratu si mai cu séma candu e bine condusu. Cáci, Dómneloru si Dómniloru, trebuie sa recunóschemu, fia chiaru cu pretiulu amorului nostru propriu, si apoi a-si recunósce cine-va raticirea e unu semnu bunu, unu semnu de indreptare, trebuie, dicu, sa recunóschemu ca nu egoismulu, vanitatea si nepasarea unoru tempuri mai apropiate au redicatu demnitatea numelui de românulu din injosirea in care-lu cufundase Dómniele fanariote. Nu luculu, sensualismulu, teoriile si doctrinele imprumutate, setea de placeri suspecte, ilegalitatea mijloceloru de ale satisfacé, si mai cu séma furi'a de a perveni cu ori-ce pretiu; nu, nu suntu acestea, cari au aratatu lumii, ca suntemu unu poporu, ca posedámu o istoria gloriósá, ca in fine avemu dreptulu a face parte din concertulu natiuniloru libere si independinte, ci spiritulu nationalu, care prin talentulu si valórea unoru barbati alesi, desceptandu consciinti'a nationala, au redicatu nivelulu intelectualu si moralu alu poporului au desfiintiatu privilegile si prejuditiile, au restabilitu egalitatea dreptului, au făcutu in fine unirea; unirea, Dómneloru si Dómniloru, care va trái déca

o parte la litoralul ungiurescu, de alta parte in comitatele dela Drav'a, care nesciuti'a le amesteca cu Slavoi'a cea veche.

„Popórele desceptate spre consciinti'a de sine si spre credintia ceru urginte in ambele teritorii incorporarea neamanavera si neconditunata. Acest'a inca cere inainte de tote necessitatea ardienda a regulárei constitutionale si a stárei normale a imperiului corónei sánte magiare.

„Suditi corónei ungiuresci si pluritatea cea mare precumpanitóre din pártile impreunate si cu acestea Ungari'a intréga, prin urmare si noi acceptámú cu incordare dispositiunile organisatóre, care voru pune odata capetu asiá numitei cestiuni croatice si stárilor abnorme din Agramu.

„Celu d'antáiu lucru, care-lu sperámú, este incorporarea cancelariei croate din Vien'a la ministeriulu din Bud'a; cáci noi nu putem pricepe, ca pentru ce sa steie in Vien'a unu regimu apartu croatu, a cárei resiedintia, tocmai déca aru fi o institutiune normala si constitutionala, aru trebui sa fia Bud'a.

„Lucrulu alu doilea, care e neamanabilu este organisatiunea judecatoriilor si comitatelor asiá numite croate, care se tinu de Agramu, incorporarea litoralului ungiurescu, denumirea gubernatorului din Fiume, restituirea comitatelor independente dela Drav'a si re'ncorporarea lor la patri'a nóstra.

„Si dorintiele aceste comune nu le pulemu repetá desu de ajunsu.

„Si fiindca diet'a nóstra preste putine dile se va prorogá pre mai multe septemáni, — regimulu ungiurescu va avea tempu, cá sa se ingrijésca cu viinciosu pentru implinirea afacerilor acestor'a urginti, inca inainte de a rumpe cestiunea orientala, precum se astépta.

Acest'a va sa dica dupa „P. H.“ : a impacá spiritele.

Din Pesta.

In siedinti'a casei de josu din 26 Iuniu dupa formalitátile sciute, S o m s i c h pune pre més'a dietei raportulu comisiunei nationalitátiloru. Dupa aceea se facu unele interpelári, mai întâiu din partea lui D e á k in privinti'a proiectului de lege despre cestiunea nationalitátiloru si in privinti'a uniunei Tranniei precum si a emancipárei israelitiloru, la care raspunde ministrulu E ö t v ö s, ca acestea tote, fiindu de o importantia mare, se voru luá numai decátu la pertractare la redeschiderea dietei, si ca proiectulu de lege privitoriu la emanciparea evreiloru se va aduce atunci in legatura cu unu proiectu de lege de naturalisatiune. La interpelarea lui Aless. Csanady, ca óre nu cade in sfer'a puterei ministeriului de a sustiné respectulu in privinti'a otaririloru art. de lege XXI. din an. 1848

despre colorile tieriei, cáci d. e. in tempulu, pána candu au fostu MM. LL. in Bud'a, au falsaitu stindarde negre si galbene, respundiendu D e á k, ca acest'a este stindardulu casei Regelui, M a d a r a s z nu e multiamitu, cá la intrebarea fácuta cátra ministeriu sa raspunda unu membru alu casei; de aceea si parere este si T i s z 'a, carele mai face inca o intrebare cu privire la redicarea remanentiloru urbariale, la care raspunde ministrulu de justitia H o r v á t h, ca si in privinti'a acest'a se va aduce unu proiectu de lege inca in sesiunea acest'a a legislatiunei. Dupa acestea pasindu la ordinea dilei A n t o n i u Z i c h y raportéza in numele comitetului centralu alu celor 9 despartiminte despre cele patru proiecte de lege, privitóre 1) La incoronarea Majest. Sele, 2) la donatiunea de incoronare pentru M. Sea Regele, 3) la donatiunea de incoronare a M. Sele Reginei, 4) la alegerea pazitoriloru de coróna, care proiecte se primescu in genere si in specie pre lánga unele modificatiuni stilistice, dintre care cea mai esentiala e, cá sa se primésca si espressionea „tierile laturale“ si facendu-se astfelu protocolulu despre aceste proiecte, care se autentica, se incheia siedinti'a.

Protocolulu acest'a autentica se aduce dimpreuna cu cele patru proiecte de lege in cas'a magnatiloru in siedinti'a acesteia din 26 Iuniu, si se cetesce. Aci se otaresce, ca proiectele amintite sa se tipársca si sa se imparta intre membrii, iéra consultarea in privinti'a acestor'a se amana pre siedinti'a urmatóre, care se tinu in 28 Iuliu la 11 óre inainte de amédi. In siedinti'a acest'a se cetescu cele patru proiecte din punctu in punctu si se primescu de toti membrii de fatia (63 cu arulu).

In siedinti'a casei deputatiloru din 27 Iuniu dupa formalitátile sciute si dupa mai multe incurse si afaceri de verificatiune, róga ministrulu cont. M i k o pre cas'a, cá pertractarea propunerei fácute din partea ministrului Lonyay pentru denumirea unui deputatiuni de cinci-spre-diece membri spre a se consultá despre budgetulu imperiului din impreuna cu o deputatiune a senatului imperialu, statatóre totu din atáti'a membri, sa se amane pre diu'a urmatóre, cáci pána atunci póte va sosi si ministrulu presiedinte A n d r á s s y, carele doresce a fi de fatia la otáirea momentósa, ce o va face cas'a in privinti'a acest'a. Totu deodata se róga, cá sa se tina o siedintia privata pentru o impariásire ministeriala in afacerea propunerei, privitória la calea ferata, care propunere aru vrea sa o faca regimulu in diu'a urmatóre. Amendóne propunerile se primescu. Dupa aceea se imparta tiduli pentru alegerea a doi protocolisti, in locul deputatiloru O c s v a y si I o a n o v i c i u, cari si-au depusu mandatele. In fine se desiarta galeriele si se incepe siedintia privata. —

Propunere de decisiune. *)

in caus'a diferiteloru nationalitati si limbi.

Pentru pacificarea diferiteloru nationalitati ce locuiescu tier'a, si pentru delaturarea a ori-ce dubietati ce s'aru escá in privinti'a usulu limbiloru, si pána atunci pána ce cestiunea de nationalitate si de limba s'aru aplaná in modu legislatoriu — diet'a se enuntia in forma de decisiune, ca :

1) Pré inaltele bilete de mána si ordinatiuni emanate despre liber'a intrebuintiare si respective despre liber'a alegere a limbei, atátu in privinti'a particulariloru cátu si in privinti'a comunitátiloru, jurisdicuniloru, si tribunaliloru — se sustinu in deplin'a loru valóre.

2) Acele determinatiuni ale legiloru, si cu deosebire art. III dela 4836, VI dela 1840 II dela 1844 si XVI dela 1847/8, atátu incátu acele restringu si respective ordina usulu limbei la particulari, la comunitati, la scaunele sánte, la jurisdicuniloru si tribunale eclesiastice si civili — pána la alta dispusetiune legislatória — se declara de suspine.

P e s t 'a, 24 Iuniu 1867.

Ios. H o d o s i u deputatulu din cerculu Bradu, com. Zarandu.

Interpelatiune **)

Ministeriulu reg. este rugatu cu onóre sa binevoiesca a dá deslucire ca óre :

1. Adeveratu este, ca comissariulu reg. tramesu in Transilvani'a, pentru studiarea situatiunei politice, pentru descoperirea lipselor si defectelor si cu deosebire pentru scirea opiniunei publice in privinti'a cestiunei de uniune, au aretatu cá rezultatulu esperientiloru ce le-a fácutu in tempulu petrecerei sele de pána acum in Transilvani'a si cu deosebire in caletori'a ce a fácutu prin tiera : ca singuru metropolitulu románu gr. cat. Ales. Sterc'a Siolutiu este contra uniunei fortiate ?

2. Adeveratu este ca on. ministeriu reg. a cerutu dela Majestatea Sea admonitiunea metropolitulu Alesandra Sterc'a Siolutiu prin santulu scaunu dela Rom'a, departarea numitului Metropolitu din activitatea-i bisericésca si inlocuirea lui prin unu coadjutoriu ?

3. Are de cugetu on. ministeriulu reg. a urmá si de aci nainte procedur'a de páncum atátu in objectulu uniunei cátu si in privinti'a numitului Metropolitu ?

Interpelatiunea acest'a o susterne cu tota onóre.

*) Vedi nr. tr. la rubric'a „Din Pesta“ (R.)

**) Publicarea acestei interpelatiuni va servi totu odata si de deslucire la referatul despre dieta din arulu trecut. (Red.)

vomu sci a o aperá, a o cultivá si mai cu séma a o intinde.

Onóre si recunoscintia memoriei loru ! Unú din trensii suntu morti, unii traiescu, si inca din cei mai ilustru; in sa multi si din acesti'a tacu, tacu Dómnoloru si Domniloru, cáci cine scie, póte ca intr'unu momentu de durere si de indoiéla, atinsi si ei de ból'a tempului, au aruncatu lir'a crediendu ca numele de poetu nu-i de ajunsu pentru a face si a dictá legi lumei.

Din nenorocire in sa, dupa caderea revolutiunei dela 1848, reactiunea politica aduse cu sine o reactiune literaria din cele mai deplorable.

Spiritulu nationalu incepu a decliná si a-si perde influinti'a bine facatóre din ideile si aspiratiunile generatiunei, care fiindu inca juna, nu putu resistá neodihnei, nerabdárei si deceptiunei ce se nascu mai totodéun'a intr'o epoca de crisa morala, materiala, séu politica.

Spiritulu nationalu dara, pre de o parte, combatutu de unu sistemu politicu, ostilu tendintiloru si directiuniloru sele, se retrase in ascunsulu unoru inimi sfióse si resignate, iéra pre de alt'a, lipsitu de talentulu barbatiloru care-i nutriá forti'a si le conducea pasulu, retacindu pre tiermuri streine, se consumá in solitudinea si in suferintiele uniu esilu departatu.

Vocea patriei tácu. Foculu celu sacru se stinse, cánteculu dorulu, suvenirile si traditiunile strábune reintrara in nóptea uitárei triste si desolate, fára asilu si fára repausu, pre candu dela o margine a tieriei pána la alt'a, pre cámpiele udate si aperate cu sángele strábuniloru nostri, nu se mai audiá decátu sgomotulu armelor, tropotulu cailoru

si cántárele bachice ale invasiuniloru straine, inecandu tipetulu, durerea si umilinti'a uniu poporu strivitu si ruinatu de atátea ori de acésta teribila calamitate. Calamitate teribila Dómnoloru si Domniloru, care, din punctu de vedere morala, e multu mai funesta uniu poporu decátu resistenti'a cea mai lunga si mai nenorocita, decátu secetea si fómatea cea mai mare, decátu bólele cele mai contagióse, cáci unu poporu, chiaru fiindu invinsu, nu se póte nici supune nici subjúgá de inimicii sei, pre cátu tempu va tinea la onórea si independinti'a patriei sele, si apoi secet'a si fómatea trecu, ceriulu se deschide si abundanti'a revine; epidemiele si contagiunile disparu, aerulu se purifica si sanetatea se renasce pre candu ranele morale, deschise si nutrite de suflarea inveninata a invasielor straine corumpu sángele, sfaráma inim'a ucidu viéti'a, patri'a, libertatea, nationalitatea, in fine totu ce face fericirea omului pre pamentu. Si chiaru déca n'aru putea a-lu desfiintiá cu totul, ganditi-ve Domniloru si Dómnoloru, cáte lacrimi, cáte dureri si mai cu séma cáte generatiuni trebuie sa se strecre, sa lucreze, sa lupte, sa móra pentru a recastigá gloria, redesceptarea morala puterea si independinti'a perduta.

Astfelu erá starea lucrurilor, stare de decadentia morala, care slabindu sanetatea spiriteloru, le arunca intr'o sete de imitatiune vila, fára studiu, fára caracteru, si fára nobletia, prin a cárei'a influinti'a, intre alte pecate, se introduce in ocupatiunile intelectuali ale societátei nóstre unu nomolu de originale si de traductiuni bastarde si morale, sub numele rapitoriu de romantie, care marira si intinsera desordinea si confusiunea atátu in literatura cátu si in societate.

II.

„Sa vedemu acum, pána unde s'a intinsu reulu si cum o literatura, póte deveni in mán'a vointiei umane, in locu de unu instrumentu de progresu, o cauza de decadentia, cáci Dómnoloru si Domniloru, de-si s'a dísu si se dice ca literatur'a este espressionea societátei cu tote acestea, in viéti'a natuniloru suntu epoce de crisa morala, precum vedim-rámu ca se intemplá la noi, candu literatur'a in locu de a descrie moravurile tempului, lucréza a le reformá, a le imbunatáti séu a le stricá si a le perverti.

Patim'a imitatiunei ataca mai întâiu limb'a, limb'a materna, limb'a poetiloru si eruditiloru literaturei trecute, care de abia scuturase jugulu amaru alu slavonismului si alu fanariotismului.

Pre de o parte din caus'a influintiiei romaniloru franceze, traduse intr'o limba galo-romána plina de termini, de forme si de constructiuni strámbe si imprumutate, iéra pre de alt'a din caus'a unoru tendintie nascute din nisce prejudicii sociale si nutrite de o vanitate retacita, limb'a romána, dicu, perdiendu-si din nou forti'a, valórea si puritatea, se umplu acum de o galomania din ce in ce mai esagerata, mai diforma si mai ridicula.

E adeveratu ca simptomele galomaniei in limba si in moravuri suntu mai vechi, in sa pre atunci, din fericire, influinti'a lor se marginea in cerculu restrinsu alu unoru chirítie si pretióse ridicule care credu cu naivitate ca nobletia si fericirea consista in a se amusrisi, a se presentarisí, a se invitarisí, a purtá o rochia en velours, séu fatia amour sans fin.

(Va urmá)

rea, pentru leniscirea celei mai numeroase părți a locuitorilor Transilvaniei și în interesul bine întelesu al guvernului.

Pest'a 25 Iunie 1867.

Alessandru Romanu,
deput. cerc. Ceic'a comit. Bihariei.

Starea creștinilor din Turci'a.

Dupa „Independ. româna“ impartășim informațiunea ce o da tramisul Angliei la curtea din Constantinople, ministrului sen englezu Stanley despre starea creștinilor în Turci'a :

„Conformu dorinței ce mi-ai exprimat d-le Lordu, ve impartășescu în scurtu impresiunile dobandite într'unu intervalu de unu anu și jumătate asupra poziției creștinilor în imperiul otomanu. E siguru ca densii și-au augmentatu numerulu, cultura, avuțiile și mai cu seama prosperitatea, și nu mai puțin siguru, ca în astfelu de relațiuni au suferimă asupra mohamedanilor. Ambele părți însă atâtu creștinii câtu și mohamedani suferu sub starea deplorabilă a administrațiunei, și trebuie să aretăm mai cu seama, ca printre multele plangeri ale creștinilor cele mai multe n'au fostu decâtu un'a simplă consecință a complectului sistem de guvernare, care a devenitu foarte apăsătoare prin un'a administrațiune peste măsura eronată. Musulmanii și creștinii suferu de un'a potrivă din această cauză. În adeveru reputațiunea Portiei nu va castigă aretandu ca totu supusii săi, fără excepțiune, au motive binecuvântate pentru a se plange, prin această însă se lucrează contra descrierilor false, în care nu se trage un'a lină delimitativă între plangerile generali și ale creștinilor în specialu. Pentru reprezentantulu unei puteri străine este o greutate foarte mare pentru a nu se duce în eror în privința acestui punctu. Creștinii adevărați și aduc mereu plangerile lor, pe candu mohamedanii nu suntu obicinuiți de a cere ajutoru dela puterile străine. Spre a ajunge în punctulu de a pute prețui în destulă aceea ce a făcutu guvernulu turcescu și până unde au ajunsu puterile străine prin științele ce au pus, spre a amelioră soarta creștinilor, aru trebui că să nu se uite numai înaintea sea ci și îndreptulu seu. Acei ce-si aduc aminte de Turci'a acum 30 sau 40 de ani, li se va paré enorma starea de ameliorare a creștinilor mai cu seama schimbarea ce s'a făcutu în partea monarhului și a funcționarilor săi superiori către densii. Neci progresulu ce s'a efectuatu dejă în egalitatea creștinilor cu mohamedanii nu va scapă din vedere unu observatoru atentu. Nu se potu sterge de odata urmele domniei superbe a musulmanilor ce datează de 400 ani. Starea creștinilor în imperiulu turcu este încă departe de a fi ceea-ce trebuia să fie. Mass'a populațiunei turcescu nu se pôte împacă încă cu ide'a : ca concetățenii lor creștini să fie semenii lor. De aci consecința, ca de multe-ori se ataca mandri'a și susceptibilitatea creștinilor și ca aceste răni i doru mai multu decâtu injuriile cele mai mari. Mai multe posturi nominale ale guvernului suntu deschise creștinilor, în realitate nu li se da însă posturile cele mai înalte, posturile ce li s'au încredințatu nu suntu încă atâtu de numeroase dupa cum aru trebui să fie în proporțiune cu numerulu locuitorilor creștini și musulmani. Înaintea unoru curți judecătorești și în ore cari casuri, testimoniile creștine suntu foarte puțin considerate sau neci decum. Creștinii plătescu un'a contribuțiune specială în locu de a fi scutiți de conscripțiune, și astfelu nu iau parte neci la onorile neci la sarcinile militare— ceea-ce nu pôte fi un'a cauză deplorabilă pentru densii în circumstanțele pendinte. În scurtu, creștinii nu potu privi guvernulu otomanu ca unu guvernulu naționalu; și supunu lui, fiinduca anarchi'a și incurcatur'a aru fi nesce rele și mai mari și în ochii tuturor raselor creștine se pare ca meritulu principalu consta în a face imposibilu celeilalte rase creștine de a pune mână pe putere. Că în decursulu celui din urma tempu nu s'au amelioratu această stare de lucruri, aru fi a judecă inexcitabilu, pe de alta parte însă nu se pôte îndoi nimeni, ca deca monarhulu aru pune mai multa energie și aru avé un'a voință mai tare, progresulu aru fi pututu să fie cu multa mai mare. Amu primitu promisiunea, ca se voru luă mesuri decisive pentru a efectua un'a mare ameliorare. Fuad-Pasi'a mi-a datu unu act, în care se ia în considerațiune fia-care articulu în parte din Hattî-Humayum din 1856, și în care suntu înregistrate diferite mesuri, în privința realizării promisiune-

loru stipulate printr'ensulu și spre a le pute executa fără întârziere. Mai întâiu spre a ve face cunoscute intențiunile decrete ale ministrilor actuali mi iau permisiunea a ve înaintă în copii actului ce mi-a datu Fuad-Pasi'a.

„Tabloulu ce face elu starea actuală este în adeveru mai stralucitu de cum asi fi cotezatu a v'o face eu, și se întielege ca nu potu luă asupra-mi responsabilitatea despre veracitatea tuturor detaliilor. Dăra este echitabilu de a avé în vedere apologi'a (deca o potu numi astfelu) ministrilor turcescu, precum și opiniunile critice asupra opiniunilor și mesurilor guvernului ce vinu din tôte părțile și se ia în considerațiune.“

Sabi'u, 18/30 Iunie. (Tramisul.) Esamenele la gimnaziulu regescu de statu rom. cat. din Sabi'u se începura în 26 și durara, cu maturitate cu totu, până în 28. Astadi s'a tinutu în biseric'a rom. cat. Te-Deum apoi s'a impartitu cu solemnitate premiele și testimoniile. La gimnaziulu acest'a se aflara 238 studenți romani între 439 *) Acesti'a escelara și în studiul fatia cu conscolarii lor de alte națiuni. Dovada de purtare cea buna ca din tinerii nostri dela acestu institutu, din cari multi studiéza chiaru și fără ajutoru parintesci, este : ca la maturitate escelara trei români și ca în 5 clase premiale d'antâiu le primira români. Numerulu eminentiloru preste totu nu e micu. Amu dori să dea ceriulu că tinerii nostri se pastreze totu aceea constantia și barbatia în studiile lor sub întiept'a conducere a unui barbatu benemeritatu și devotatu chiemării sele — precum este Pré onor. directoru, doct. Krátky, carele putemu să dicemu, ca e unu parinte dreptu și nepartinitoriu alu tinerimei lui incredite, fără de a căută la diferința națională sau confesională. L.

Principatele române unite.

Strainii cunosc mai bine decâtu noi starea națiunei noastre; noi nu o cunoșcem, sau nu vrem a o cunoșce; facemu că bolnavulu fricosu care nu va neci să vorbésca de bol'a sea și să lase să mōra. Sa nu ne facemu iluziuni despre noi. Sa nu ne ascundemu ranele! amu face o tradare către noi insine: Mergemu reu — și reulu este înfiptu în tôte arterele și fibrele țerei. Nu mai este nimic'a ce face o națiune, neci chiaru dorința de a fi o națiune. Inceputulu civilizațiunei noastre este apropiatu; începe cu regulamentul organicu. Până aci, regimulu fanariotu făcuse din români o societate barbară, asiatică, fără legi, fără misiune. Regulamentul a schimbatu costumulu vechiu alu boerilor, dăra puțin a îmbunătățitu, căci a substituitu regimulu asiaticu, unu regimulu militaru burocratu, rusu, de-si cuprindea pre aci pre cōncipie mari de civilizațiune. Datinele dejă cădinte, n'au gasitu nici în institutiunile neci în guvernele regulamentare îmbunătățirea lor precum s'a speratu.

Revoluțiunea din 1848 protesta contra acelu regimulu. Evenimintele din 1857 fusera încă o protestatiune; cele din 1859 asemenea; cele dela 2 Maiu o complectara prin cele două mari principie ce se proclamara. 11 Februaru neavendu nimic'a mai cere în privința legiloru spre bine, și avendu interesu a derimă binele constituitu, că despăgubire ceru și promise moralitatea în administrațiune și în justitiă. Reulu esista încă, în datine. Și nimeni nu voiă să întielega. Robii și tiranii se schimbau, dăra robii și tiranii treceau mostenire la urmari, unii a fi robii, alții tiranii; și institutiunile, legile, erau și suntu astadi nise bucăți proprie archeologiei, candu se va uită care din ele se aplicau și cum se aplicau. Robii esista încă, tiranii esista încă, și libertatea și legile suntu vorbe desiarte, căci reulu este întinsu în națiune. Robii și tiranii erau deprinsi în reulu generale și numai ambiciosii strigau contra reului că să apuce puterea spre a fi ei carm'a reului, și să facă și ei că predecesorii lor. Numai guvernulu putea să sdobésca radacin'a reului. Dăra trebuia unu guvernulu care să creeze că Isis : din întunerecu, din ghiția, din haosu, să facă universulu. Acelu guvernulu nu l'amu avutu încă. Tôte națiunile cari au ajunsu la marire și fericire, au ajunsu candu au avutu acele mari guverne. Acelu guvernulu nu l'amu avutu sau l'amu întreveditu numai o singura

*) Din tabel'a statistica pre an. scol. cur. se vede ca între cei 439 suntu 238 romani, 126 germani, 67 mapiari, 4 poloni, 13 boemi și 1 croatu; dupa confesiuni: 183 gr. or. 55 g. cat., 195 rom. cat. 5 evang. reformati și 1 israelitu. R.)

data; și, candu este vorba de interessulu națiunei, în momentulu candu ea pare ca a începutu a se deramă, să ne fie iertatu a dice ca acelu guvernulu nu l'amu avutu, și nu lu avemu nici astadi, și trebuie sa-lu avemu, căci altfelu perim; și cei ce voru remané indiferenti, voru fi tradatori de patriă. Santemu nepasatori cine ne guverna. Fia ori cine va fi, nu avemu neci ură pentru cei dela putere, neci simpatia pentru cei ce au caditu, și deca ne exprimămu favorabile pentru cei caduti, este numai unu simțimentu de omeni onesti, de a nu insultă pre cei ce suntu în nenorocire; eara deca ne exprimămu cu severitate pentru cei dela putere, nu este ură contra persoanei lor, ci este datoria de români cari vedu perirea patriei. Ceea ce voim noi nu este schimbarea omenilor, ci a sistemului. Acest'a amu doritu în toti tempii, acest'a amu doritu această fōia și înainte de 11 Februaru candu facea aceea opozițiune inversiunată. Astfelu totu deun'a amu disu și dicemu, celoru ce se lasa robii, să fie omeni liberi; celoru ce suntu tirani, dicemu ca este bine să fie parinti. Poporulu astadi a mostenitu robii cu tôte relele dela parinti și acesti'a o lasa mostenire la urmari lui; cei ce guverna au mostenitu sistemulu dela predecesorii lor. Ei ce nu erau corupti, nici coruptori, și au venitu la putere numai adusi de fagăduiele lor ca voru redică patri'a la locul ce i se cuvine, uita ca misiunea cea mare a unui guvernulu bunu este a vindecă ranele țerei, acele rane ce purcedu din corupțiune, și lingusiescu chiaru aceste slabiciuni spre a se sprigini. Misiunea unui guvernulu bunu este a radică națiunea la densulu; nu a se coborî să flateze pasiunile ei cele rele. Aici eră tōta speranța țerei. Națiunea este unu totu respanditu și că totu respanditu nu pôte face prin sine, ci numai prin guvernulu. Guvernulu dăra trebuie să facă; și guvernulu nu face decâtu a continuă lupt'a de partite fără principie, fără busola, fără misiune; lupta de destructiune de cadere, de retrogradare. Simțimentulu de mariro naționalu s'au stinsu și esemplulu a venitu dela guvernulu. Simțimentele de dreptate, s'au confusiatu, și esemplulu a venitu dela partite. Meritulu și nimeritulu, dreptatea și iniquitatea, adeverulu și minciun'a, viciulu și virtutea s'au confundatu, s'au egalisatu pre câmpulu partitelor, singur'a egalitate ce amu dobenditu. În astfelu de stare de lucruri guvernulu nu se pôte aperi de blamu. Corupțiunei datine loru urméza corupțiunea administrațiunei: candu legile se calca de guverne, guvernatii nu mai respecta bunele datine, și națiunea este perdută. Guvernulu dăra este respunditoriu pentru caderea spiritului publicu. „Tr. Carp.“

Varietăți.

Scōtemu din o coresp. din Vien'a la Albin'a următoarele :

Vien'a, 8/20 Iunie 1867. Onorata Redacțiune! Înaltulu ministeriu de agricultura, industria și comerciulu din Pest'a a binevoitu a escrie concursu pentru unu cursu telegraficu, ce se va începe cu 15 Iuliu st. n. în Pest'a și va dură 3 lune.

Scopulu acestui cursu e, a califică câtu mai multi barbati, nascuti din Ungari'a și Tranni'a pentru servitiulu telegraficu.

Condițiunile primirei suntu următoarele : Aspirantii trebuie să fie intratu în alu 18 anu alu vietiei; să fie absolvatu celu puțin 6 clase gimnasiale sau scōla reală superiōră, se scie limb'a magiara și germana și se depuna dupa primirea în cursu tacs'a de 8 floreni v. a. pentru instructiune.

Concursulu acest'a s'a publicatu în fōia oficială „Budapesti Közlöny“ înainte de o luna, dăra prin diuarele noastre, mi se pare; încă nu s'a reprodusu.

De ore-ce însă chemarea noastră e, ori în ce locu seu calitate ne aflămu, a conlucră întru interesulu și pentru prosperarea dulcei noastre națiuni : mi iau voia, a trage atentiunea laudabilei noastre tinerime la concursulu menționatu, cu atât'a mai multu, cu câtu înaltulu ministeriu a binevoitu totu de odata a decide, că competentii, cari sciu și alta limba interna p. e. limb'a româna, se aiba preferința, voindu a-i aplică dupa absolvarea cursului și depunerea esamenului recerutu— că oficianti de statu dupa împregiurări și trebuința la oficiile telegrafice în părțile acelea unde se afla poporațiune de limb'a sea.

Suplicele să se adresie fără întârziere către înaltulu ministeriu mai susu numitu.

Subscrisu e :
Atanasiu Cimponeanu, secr. ministerialu.